

NAJNOWSZE ZMIANY W PRAWIE W ZWIĄZKU Z EPIDEMIĄ COVID-19

(Stan prawny na dzień 10.12.2020 r.)

Epidemia wirusa SARS-CoV-2 zaskoczyła rządzących. Nieprzygotowanie do zaistniałej sytuacji, wymusiło szybkie wprowadzanie szeregu nowych rozwiązań prawnych, które mają zabezpieczyć prawidłowość funkcjonowania podmiotów w różnych dziedzinach życia publicznego. W tym obszarze systemu ochrony zdrowia. Przepisy wprowadzane są na szybko, a ich sposób procedowania wzbudza liczne kontrowersje. Skutki takiego postępowania będziemy odczuwać wszyscy jeszcze przez wiele lat, ale to już temat ten odrębny artykuł. Poniżej przedstawiam Państwu niektóre z rozwiązań mających bezpośredni związek z wykonywaniem zawodu diagnosty laboratoryjnego, które pojawiły się w ostatnim czasie.

Zasiłek chorobowy dla diagnostów laboratoryjnych

Dnia 29 listopada 2020 r. weszła w życie ustawa zakładająca, że w okresie podlegania obowiązkowej kwarantannie lub izolacji w warunkach domowych, oraz w czasie niezdolności do pracy z powodu COVID-19, diagnostom laboratoryjnym przysługuje zasiłek chorobowy, którego miesięczny wymiar wynosi 100% podstawy wymiaru zasiłku obliczonej na podstawie przepisów ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Zastrzec jednak należy, że ww. 100% wymiar zasiłku przysługuje wyłącznie wówczas, gdy kwarantanna, izolacja lub niezdolność do pracy są bezpośrednio związane z wykonywaniem obowiązków zawodowych wynikających z zatrudnienia w podmiocie leczniczym. Zatem w przypadku zakażenia się wirusem SARS-CoV-2 np. podczas urlopu wypoczynkowego i w konsekwencji skierowania do izolacji, diagnostę laboratoryjnego przysługuje świadczenie w standardowej wysokości tj. 80% podstawy wymiaru zasiłku.

Warto podkreślić, że pomimo wejścia w życie ustawy dopiero w dniu 29 listopada 2020 r., ustawodawca literalnie wskazał, że wspomnianą normę należy stosować wstecz tj. od dnia 5 września 2020 r. W związku z tym faktem diagnosty laboratoryjni, którzy przebywali w izolacji, kwarantannie lub byli niezdolni do pracy w związku z wykonywaniem obowiązków zawodowych przed datą 29 listopada 2020 r. i otrzymali w tym czasie 80% podstawy wymiaru zasiłku, mogą ubiegać się o wyrównanie otrzymanego świadczenia do 100%.

Dodatki do wynagrodzeń dla diagnostów laboratoryjnych

W ostatnim czasie kwestia dodatków do wynagrodzeń w związku z epidemią jest tematem najbardziej dyskutowanym w środowisku diagnostów laboratoryjnych. Chaos legislacyjny i niespójnie przekazywane przez Ministerstwo Zdrowia informacje dotyczące określenia grupy osób uprawnionych

do otrzymania dodatkowych środków finansowych spowodowały, że pojawiło się wiele pytań i wątpliwości w tym zakresie. Warto jednak wspomnieć, że pomimo licznych wad zwartych w obecnych rozwiązaniach, to sam fakt uwzględnienia diagnostów laboratoryjnych przez Ministerstwo Zdrowia przy przyznawaniu dodatków jest konsekwencją starań Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych, w związku z brakiem takich regulacji w poprzednich normach.

Aktualnie w obiegu prawnym funkcjonują dwie odrębne regulacje na podstawie, których przyznawane są dodatki do wynagrodzeń dla diagnostów laboratoryjnych w związku z epidemią. W pierwszej kolejności warto wspomnieć od poleceniu Ministra Zdrowia z dnia 1 listopada 2020 r., które zostało skierowane do Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia. Zgodnie z treścią ww. polecenia 100% dodatek do wynagrodzenia przysługuje diagnostom laboratoryjnym wykonującym czynności diagnostyki laboratoryjnej w laboratoriach przy szpitalach I, II i III poziomu zabezpieczenia covidowego. Warto podkreślić, że aby te osoby otrzymały dodatki to podmiot musi jeszcze spełniać następujące kryteria:

1. Posiadać umowę o wykonywanie testów diagnostycznych RT-PCR w kierunku wykrycia wirusa SARS-CoV-2;
2. Znajdować się na liście tzw. laboratoriów „covid-owych”, która jest publikowana na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia oraz w wykazie prowadzonym przez dyrektorów oddziałów Narodowego Funduszu Zdrowia.

Powyższe kryteria przyznawania dodatków wywołały w środowisku diagnostów laboratoryjnych falę krytycznych komentarzy, bowiem pozostawiły sporą grupę osób, które bezpośrednio walczą z epidemią poza ramami norm stanowiących podstawę do ich przyznania. Zwłaszcza w sytuacji, gdy coraz powszechniej stosowane są testy antygenowe, a diagnostów laboratoryjnych je wykonujących, również ponoszą podwyższone ryzyko zakażenia wirusem SARS-CoV-2. W związku z tym faktem Krajowa Rada Diagnostów Laboratoryjnych, w dniu 17 listopada 2020 r. przyjęła stanowisko, które zostało następnie skierowane do Ministra Zdrowia z postulatami w przedmiocie rozszerzenia grupy osób uprawnionych do otrzymania dodatków do wynagrodzeń m. in. właśnie o diagnostów laboratoryjnych wykonujących testy antygenowe w kierunku wirusa SARS-CoV-2.

Drugim rozwiązaniem, które aktualnie znajduje się w porządku prawnym są przepisy bezpośrednio wynikające z nowych regulacji ustawowych. Regulacja ta dotyczy wyłącznie diagnostów laboratoryjnych skierowanych do pracy na podstawie decyzji wojewody. Wówczas sam fakt skierowania do pracy przez wojewodę powoduje, że takiej osobie przysługuje wynagrodzenie zasadnicze w wysokości nie niższej niż 200% przeciętnego wynagrodzenia zasadniczego przewidzianego na danym stanowisku pracy w zakładzie wskazanym w tej decyzji lub w innym podobnym zakładzie, jeżeli w danym zakładzie nie ma takiego stanowiska.

Powrót diagnosty laboratoryjnego do zawodu podczas epidemii COVID-19

Ostatnio procedowana tzw. ustawa o kadrach medycznych zakłada wprowadzenie regulacji, które będą ustanawiać, nowe zasady powrotu do zawodu diagnosty laboratoryjnego podczas obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii. Rozwiązania te są rewolucyjne w stosunku do aktualnie obowiązujących zasad. Diagnosta laboratoryjny mający przerwę w wykonywaniu zawodu dłuższą niż 5 lat nie będzie już miał obowiązku odbycia przeszkolenia pod warunkiem, że przez pierwsze trzy miesiące wykonywania zawodu będzie udzielał świadczeń zdrowotnych pod nadzorem innego diagnosty laboratoryjnego. Niestety wspomniane rozwiązanie jest dość lakoniczne. Nie wiadomo na czym dokładnie wspomniany nadzór będzie polegał, dlatego kwestia ta, z całą pewnością będzie wzbudzała wątpliwości interpretacyjne.

Nowe obowiązki Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych

Ustawa o kadrach medycznych, skraca czas na stwierdzenie prawa wykonywania zawodu do 14 dni licząc od dnia wpłynięcia dokumentów do Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych. Skrócenie czasu z 3 miesięcy do 14 dni będzie obowiązywało podczas stanu epidemii oraz stanu zagrożenia epidemicznego. Warunkiem *sine qua non* podjęcia decyzji o której mowa powyżej jest spełnienie przez diagnostę laboratoryjnego wymogów formalnych o których mowa w art. 7 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej. Warto wspomnieć, że w projektowanej ustawie, termin ten wynosił tylko 7 dni, ale z powodów technicznych nie było możliwości dochowania tego terminu. W związku z powyższym Krajowa Izba Diagnostów Laboratoryjnych zwróciła się z wnioskiem o wydłużenie tego okresu przynajmniej do 14 dni, co spotkało się z akceptacją ze strony posłów.

Wbrew stanowisku samorządów zawodów medycznych ustawodawca uchwalił przepis zobowiązujący izby zawodowe do przekazywania, na wniosek właściwego wojewody albo Ministra Zdrowia, wykazu osób wykonujących zawody medyczne, które mogą być skierowane do pracy przy zwalczaniu epidemii. Dane mają być przekazywane w ciągu 7 dni oraz zawierać: imię, nazwisko, adres miejsca zamieszkania i numer prawa wykonywania zawodu. Wprowadzenie ww. rozwiązania spotkało się ze sprzeciwem samorządów medycznych (w tym Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych) bowiem izby nie dysponują informacjami oraz instrumentami prawnymi umożliwiającymi weryfikację odnośnie osób, które nie mogą być skierowane do pracy na mocy art. 47 ust. 3 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*. W praktyce omawiany obowiązek będzie niezwykle trudny do spełnienia lub wręcz niewykonalny.

Epidemia spowodowała, że organizacja posiedzeń w trybie stacjonarnym organów kolegialnych (np. Krajowej Rady Diagnostów Laboratoryjnych) samorządu zawodowego diagnostów jest w znaczący sposób utrudniona albo wręcz niemożliwa do przeprowadzenia. W związku z powyższym, wprowadzono przepisy (m. in. na wniosek KIDL) dopuszczające przeprowadzanie posiedzeń i przyjmowanie uchwał przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość lub w trybie obiegowym. Uchwały podjęte w tych trybach są ważne, gdy wszyscy członkowie danego

organu zostali powiadomieni o treści projektu uchwały i terminie oddania głosu oraz w głosowaniu wzięła udział co najmniej połowa członków tego organu.

Egzaminy specjalizacyjne

Epidemia COVID- 19 wymusiła zmiany również w obszarze kształcenia i egzaminów specjalizacyjnych. Ustawodawca wprowadził do ustawy o diagnostyce laboratoryjnej *lex specialis* mający zastosowanie w przypadku obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii. Zgodnie z brzmieniem art. 30v ust. 20 ww. ustawy, jeżeli przeprowadzenie egzaminu testowego albo ustnego, albo praktycznego nie będzie możliwe ze względu na bezpieczeństwo osób biorących udział w tym egzaminie, Minister Zdrowia może w trakcie sesji egzaminacyjnej podjąć decyzję o odstąpieniu od przeprowadzenia egzaminu testowego albo ustnego, albo praktycznego w danej dziedzinie w tej sesji z zachowaniem wyłącznie jednej z form egzaminu. Mając na względzie bezpieczeństwo diagnostów laboratoryjnych, opierając się na ww. normie prawnej, Prezes Krajowej Rady Diagnostów Laboratoryjnych wnioskuje do Ministra Zdrowia o odstąpieniu od przeprowadzenia części praktycznej egzaminów specjalizacyjnych we wszystkich dziedzinach. Minister Zdrowia przychylił się do wspomnianych wniosków i w konsekwencji już dwukrotnie odstąpił od przeprowadzenia egzaminów praktycznych dla diagnostów laboratoryjnych tj. w sesji wiosennej i jesiennej.

Nowy wzór Prawa Wykonywania Zawodu Diagnosty Laboratoryjnego

Pomimo trwania epidemii COVID-19 zmienia się również prawo w innych obszarach. Ustawodawca wprowadzając ustawę o dokumentach publicznych zobowiązał wszystkie instytucje wydające dokumenty o charakterze publicznym do dostosowania ich do nowych standardów (w zakresie dodatkowych zabezpieczeń) albo opracowania nowych wzorów. Dotyczy to również Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych, która wydaje dokument Prawo Wykonywania Zawodu Diagnosty Laboratoryjnego (PWZDL). Ministerstwo Zdrowia przychyliło się do propozycji wzoru opracowanego przez KIDL i przyjętego uchwałą Krajowej Rady Diagnostów Laboratoryjnych. Aktualnie finalizowane są prace w tym zakresie. Nowy dokument PWZDL będzie miał formę karty poliwęglanowej, a jego wydawanie nastąpi od połowy 2021 roku.

Dr adw. Maciej Niezabitowski

Koordynator Zespołu Prawnego KIDL

